

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2016.12.7.
COM(2016) 940 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

BEFEKTETÉS AZ EURÓPAI IFJÚSÁGBA

BEFEKTETÉS AZ EURÓPAI IFJÚSÁGBA

„Körvonalazódni látszik az Európai Unió határain belül egy huszonkilencedik állam. Arról az államról van szó, ahol a munkanélküliek laknak. Ez az az állam, amelyben a fiatalok munkanélküliek, amelynek lakói kirekesztettek, lemorzsolódottak és kitaszítottak. Szeretném, ha ez a huszonkilencedik tagállam újra rendes tagállammá válna.”

Jean Claude Juncker:

Nyitóbeszéd az Európai Parlament plenáris ülésén, 2014. július 15.

„Amellett, hogy beruházunk a külföldi körülmények javítása érdekében, az itthoni humanitárius válság kezelésére szintén beruházásokat kell eszközölnünk. És a legfontosabb: be kell fektetnünk a fiataljainkba. Nem tudom és nem is fogom elfogadni, hogy Európa az ifjúsági munkanélküliség kontinense legyen és az is maradjon. Nem tudom és nem is fogom elfogadni, hogy az ezredfordulós Y-generáció talán az első olyan generáció lesz 70 éven belül, amelyik szegényebb, mint a szülei. Természetesen ez elsődlegesen a nemzeti kormányok feladata, de az Európai Unió támogathatja erőfeszítéseiket.”

Jean Claude Juncker:

Értékelő beszéd az Unió helyzetéről, 2016. szeptember 14.

Az európai projekt célja, hogy virágzóbb jövőt teremtsen az európai polgárok számára. Ehhez az is hozzátartozik, hogy befektetünk a fiatalokba, új lehetőségeket nyújtunk számukra és segítjük őket abban, hogy élni tudjanak ezekkel a lehetőségekkel. Ez azt jelenti, hogy a fiatalok minél jobb életkedése érdekében befektetünk tudásukba, készségeikbe, tapasztalatszerzésükbe, segítséget nyújtunk első munkahelyük megtalálásához vagy az ehhez szükséges képzettség megszerzéséhez, valamint lehetőséget adunk nekik, hogy hangot adhassanak véleményüknek. A fiatalokba való befektetés megteremti az igazságos, nyílt és demokratikus társadalom, a társadalmi mobilitás és befogadás, valamint a növekedés és a foglalkoztatás fenntartásának alapját.

1. Az európai ifjúságba való befektetés sürgető szükségessége

Az elmúlt évek során a fiatalok helyzete számos tekintetben javult: az ifjúsági munkanélküliség a 2013. évi 23,9 %-os csúcstól 2016-ban 18,5 %-ra esett vissza; csupán az elmúlt év során 10 %-ot meghaladó volt a csökkenés mértéke. Az oktatásból és képzésből lemorzsolódók aránya a 2002-es 17 %-ról 2015-ben 11 %-ra csökkent. A 32–34 éves korosztályban a felsőoktatási végzettséggel rendelkezők aránya a 2002-es 23,6 %-ról 2015-re 38,7 %-ra nőtt.

A válság azonban súlyosan érintette a fiatalokat, és az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelem továbbra is elsődleges feladat. Az európai munkanélküli fiatalok 4 milliót meghaladó száma jelzi, hogy a gazdasági válság a fiatal európaiakat sújtotta a leginkább, és sokuknak továbbra is nehéz helyzettel kell megbirkóznuk. Az ifjúsági munkanélküliségi ráta még mindig kétszer olyan magas, mint a teljes munkanélküliségi ráta, és egyes tagállamokban a 40 %-ot is meghaladja. Ezek az adatok nem tükrözik a teljes valóságot, mivel sok fiatal nincs munkanélküliként nyilvántartva és nem keres munkát. Ennek számos oka lehet, ideértve a családi kötelezettségeket vagy az egészségi állapotot, de a bátorítás hiányát, illetve a munkanélküliként való nyilvántartásba vétel iránti ösztönzés hiányát is. A foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő fiatalok (NEET-fiatalok) száma összesen mintegy 6,6 millió, és közülük többen már sok éve ebben a helyzetben vannak.

Szintén aggodalomra ad okot, hogy a színvonalas oktatás továbbra sem elérhető minden diák számára, és a tanulók jelentős része alacsony szintű alapkészségekkel rendelkezik. A fiatalok 11 %-a lemorzsolódott az oktatásból és nem rendelkezik hivatalos képesítéssel. A hivatalos képesítés hiánya korlátozza munkavállalási esélyeiket. Az iskolából kimaradók mintegy 60 %-a munkanélküli vagy inaktív. Az átlagot nézve a migráns háttérű fiatalok (akik az uniós tagállamok jelentős részében egyre növekvő hányadot jelentenek¹) nagyobb valószínűséggel morzsolódnak le az oktatásból, és magasabb arányban vannak közöttük olyanok, akik nem vesznek részt foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben². A legfrissebb PISA-felmérés adatai szerint egyre jelentősebb a nagyon gyenge szövegértési és természettudományos készségekkel rendelkező tanulók aránya. A gyengén teljesítők aránya a természettudományos területen négy százalékponttal (2012: 16,6 %, 2015: 20,6 %), a szövegértés terén pedig közel két százalékponttal (2012: 17,8 %, 2015: 19,7 %) emelkedett. A gyengén teljesítők aránya továbbra is a matematika terén a legmagasabb, és ráadásul enyhe növekedést mutat (2012: 22,1 %, 2015: 22,2 %). Ez a súlyos visszaesés megerősíti, hogy sürgősen felül kell vizsgálni az európai oktatási rendszerek teljesítményét. Az iskolások több mint 20 %-a számára nehézséget okoz az egyszerű matematikai feladatok megoldása. Több mint 16 %-uk nehezen boldogul a természettudományos tárgyakban, és több mint 17 %-uk küszködik az olvasással³. Négy fiatal közül csak egy számol be arról, hogy a formális oktatás keretében digitális készségekre tett szert. A hátrányos társadalmi-gazdasági háttérű tanulók felülreprezentáltak az alacsony teljesítményt nyújtó tanulók között, ami azzal a kockázattal jár, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztettség generációról generációra száll⁴.

Ilyen körülmények között a fiatalok közül sokan nem látják bizakodóan a jövőjüket. A fiatal nemzedék 57 %-a úgy érzi, hogy a fiatalok ki vannak rekesztve a gazdasági, társadalmi és demokratikus életből⁵. Ugyanakkor a fiatalok nagyon is vágnak a társadalomban való részvételre és szerepvállalásra. A fiatalok helyzete és kilátásai nem állnak összhangban az európai szociális piacgazdasággal és a foglalkoztatás, a növekedés és a beruházások fellendítésére irányuló bizottsági prioritással. Amint azt az Unió helyzetét értékelő beszédében Juncker elnök is kiemelte, fennáll annak a kockázata, hogy az ezredfordulós Y-generáció az első olyan generáció lesz 70 éven belül, amelyik szegényebb, mint a szülei. Ez összefügg az európai társadalmak átfogóbb gazdasági és demográfiai elmozdulásaival, valamint a vagyon és a lehetőségek generációk közötti megoszlásával is, és az elmúlt évek válsága tovább súlyosbította e mélyebb tendenciákat.

Ebben a küzdelemben Európa nem maradhat alul. A már fiatalkorban megtapasztalt munkanélküliség olyan személyes megpróbáltatás, amely az érintett egész későbbi életére rányomhatja bélyegét. Az ifjúsági munkanélküliség elleni sikeres küzdelem azt jelenti, hogy

¹ Az Eurostat 2014-es adatai szerint a külföldön született fiatalok és a külföldi szülőktől az országon belül született fiatalok aránya 2014-ben 20 %-ot tett ki a 15–29 éves korosztályban az EU-ban. 2015-ben az EU-28-ban első alkalommal menedékkérelmet benyújtó személyek több mint négyötöde (83 %) 35 év alatti volt.

² A 18–24 éves harmadik országbeli állampolgárok közel egynegyede korai iskolaelhagyó, míg az állampolgárságuk szerinti országban élő fiatalok körében ez az arány 10 % körül van. A 20–34 évesek körében a foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő fiatalok aránya magasabb a harmadik országbeli állampolgárok esetében (32,7 %), mint a hazai állampolgárok körében (18,0 %), és a helyzet a nők esetében különösen súlyos (43,0 %).

³ Az OECD PISA-vizsgálata rendszeresen felméri a 15 éves tanulók alapkészségeit.

⁴ Az alacsony iskolai teljesítmény és a társadalmi-gazdasági státusz közötti kapcsolatról bővebben lásd a 2015. évi Oktatási és Képzési Figyelőt.

⁵ Eurobarométer felmérés: „European Youth in 2016”, lásd:

<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/20160504PVL00110/European-youth-in-2016>

több fiatalot juttatunk színvonalas álláshoz. Ez előfeltétele annak, hogy Európa képes legyen biztosítani a tartós növekedést és jólétet. A fiatalok munkaerőpiaci helyzetének kezelése a társadalmi méltányosság, és végső soron az európai szociális és gazdasági modell hitelességének szempontjából is elengedhetetlen.

A Bizottság a fiatalok támogatására irányuló erőfeszítések megújítását javasolja. Az Unió helyzetét értékelő beszéd nyomán a 27 uniós tagállam vezetői által elfogadott pozsonyi ütemterv rögzítette, hogy javítani kell a fiatalok lehetőségeit az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelem terén a tagállamoknak nyújtott uniós támogatás, illetve a fiatalokat célzó továbbfejlesztett uniós programok révén. Ennek megfelelően e közlemény az ifjúságba való hatékonyabb befektetést célzó intézkedéseket terjeszt elő. Ezek célja, hogy segítséget nyújtsanak a fiataloknak ahhoz, hogy megragadják a lehetőségeket, eredményesen beilleszkedjenek a társadalomba, aktív polgárokká váljanak és sikeres szakmai pályafutást valósítsanak meg. A kezdeményezés arról szól, hogy az Unió és a tagállamok milyen módon fokozhatják azon erőfeszítéseiket, amelyekkel a fiatalokat az őket megillető támogatáshoz, oktatáshoz, képzéshez és munkalehetőségekhez kívánják juttatni. E közlemény a fiatalok lehetőségeinek javítására irányuló nagyobb intézkedéscsomag részét képezi. A csomag keretében a Bizottság elindítja az Európai Szolidaritási Testületet⁶, és közleményt ad ki az oktatás fejlesztéséről és korszerűsítéséről⁷.

2. Uniós fellépés a fiatalok érdekében

A fiatalokkal kapcsolatos szakpolitikák és intézkedések elsősorban a tagállamok felelősségi körébe tartoznak, beleértve az uniós fellépés előnyeinek bemutatását és annak támogatását is. A foglalkoztatási, oktatási, képzési és ifjúsági szakpolitikáikért elsődlegesen a tagállamok felelnek, ugyanakkor az Európai Unió feladata a tagállami erőfeszítések támogatása, és ennek sok éve eleget is tesz. Ez a jelenlegi Bizottság esetében különösen igaz, mivel kiemelt prioritásként kezeli az ifjúsági foglalkoztatást, mindenekelőtt az ifjúsági garancia megvalósításának előtérbe helyezésével. Ennek érdekében 2015-ben az időszak elejére ütemezte az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezést, majd 2016-ban előterjesztette az Új európai készségfejlesztési programot. Sajnálatosan gyakori jelenség, hogy az uniós fellépés kedvezményezettjei számára nem egyértelmű, honnan kapják a támogatást: az uniós szinten kezdeményezett szakpolitikák és intézkedések vagy az uniós pénzügyi támogatás gyakran figyelemreméltó eredményekkel járnak, ám mivel végrehajtásukra a nemzeti, regionális vagy helyi hatóságokon keresztül kerül sor, sokan nincsenek tisztában azzal, milyen szerepet játszik ezekben az EU.

2.1. Az ifjúsági munkanélküliség kezelése

Az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelem továbbra is elsődleges fontosságú az EU számára. A foglalkoztatás ösztönzése valamennyi tagállam közös érdekű ügye. Az Európai Unió számos szakpolitika és intézkedés, valamint célzott pénzügyi eszközök révén nyújt támogatást a tagállamoknak.

⁶ COM(2016) 942 final.

⁷ COM(2016) 941 final.

A **gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere** keretében az EU szakpolitikai tanácsot és iránymutatást⁸ ad a tagállamoknak a fiataloknak a munka világába való beilleszkedését elősegítő strukturális reformok előmozdítása tekintetében. A 2016. évi európai szemeszter során a kiemelt területek közé tartoznak az aktív munkaerőpiaci intézkedések, a korai iskolaelhagyás, a veszélyeztetett csoportok oktatáshoz és képzéshez való hozzáféréseinek javítása, az oktatás jobb hozzáigazítása a munkaerőpiaci szükségletekhez, a munkaalapú tanulás és a tanulószerveződéses gyakorlati képzés, valamint a célzott támogatás a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok számára. Az uniós strukturális és beruházási alapok által biztosított pénzügyi támogatás is igazodik ehhez a szakpolitikai iránymutatáshoz (lásd a keretes írást).

Példák a fiatalok foglalkoztatását támogató uniós fellépésekre:

- 2014 januárja óta több mint 14 millió fiatal csatlakozott a nemzeti **ifjúsági garanciaprogramok** valamelyikéhez, amelyek létrehozásáról 2013-ban született döntés. Mintegy 9 millióan fogadtak el állásra, vagy a tanulmányok folytatására, tanulószerveződéses gyakorlati képzésre, illetve szakmai gyakorlatra vonatkozó ajánlatot. 2013-ban kezdte meg működését az **ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés**, az ifjúsági garancia megvalósításának fő uniós finanszírozási forrása, amelynek teljes költségvetése 6,4 milliárd EUR.
- Az **Európai Szociális Alap** 60 éve fektet be a fiatalok készségeibe, oktatásába és képzésébe. 2007 és 2013 között az Európai Szociális Alap (ESZA) több mint 30 millió fiatal számára nyújtott támogatást. 2014 és 2020 között az ESZA költségvetésében több mint 6 milliárd EUR-t különítettek el a fiatalok munkaerőpiaci integrációjának javítására irányuló intézkedésekre, 27 milliárd EUR-t pedig oktatási és képzési intézkedésekre.
- Ugyanebben az időszakban 6,8 millió fiatal használhatja majd az **Európai Regionális Fejlesztési Alapból** származó finanszírozás révén 15 tagállamban létrehozott vagy továbbfejlesztett oktatási létesítményeket.
- Az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap** keretében 2 milliárd EUR-t fektetnek be ugyanezen időszak folyamán a fiatalok készségeit és foglalkoztathatóságát javító képzési és tanácsadási szolgáltatásokba, valamint 7 milliárd EUR-t különítenek el a vidéki térségek induló innovatív vállalkozásainak támogatására, komoly hangsúlyt fektetve a fiatalokra.
- Az **Európai Beruházási Bank** a „Munkahelyek a fiatalok számára – Beruházás a készségekbe” nevű program révén a humántőkére irányuló befektetéseket támogat (pl. szakképzés, hallgatói hitelek, mobilitási programok, a 2013–2015 közötti időszakban 7 milliárd EUR értékben), valamint a fiatalok kkv-k általi foglalkoztatásához kapcsolódóan elősegíti a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférést (a 2013–2015 közötti időszakban 26 milliárd EUR elkülönítése a kedvezményezett kkv-k számára)⁹.

Az elmúlt években az **ifjúsági garancia** megvalósítása hozzájárult a helyzet helyi szintű javításához. Az ifjúsági garanciát – a Bizottság javaslata alapján és a Tanács ajánlása¹⁰ révén – a tagállamok 2013-ban fogadták el. Politikai kötelezettségvállalásról van szó, amely annak

⁸ Az iránymutatás országspecifikus ajánlások formájában valósul meg. Ezeket a költségvetési, gazdasági és foglalkoztatási szakpolitikákra kiterjedő, uniós szintű szakpolitikai koordináció – az európai szemeszter – keretében adják ki.

⁹ <http://www.eib.org/projects/priorities/investing-for-youth/index.htm>

¹⁰ A Tanács ajánlása (2013. április 22.) az ifjúsági garancia létrehozásáról (2013/C 120/01).

biztosítására irányul, hogy valamennyi 25 év alatti fiatal a munkahelye elvesztését vagy a formális tanulmányainak befejezését követő négy hónapos időszakon belül színvonalas állásajánlatot kapjon, illetve további oktatásban, tanulószerveződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön. Az egyéb alapvető uniós eszközök – pl. az Európai Szociális Alap – mellett külön uniós pénzügyi eszköz, az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés biztosít támogatást az ifjúsági garancia végrehajtásához az ifjúsági munkanélküliség által leginkább sújtott európai régiókban. Az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés helyi szintű intézkedései végrehajtásának felgyorsítása érdekében 2015 elején a Bizottság első lépésként 1 milliárd EUR-t tett elérhetővé. Ezt követően, 2016 szeptemberében – az első végrehajtási eredményeket is figyelembe véve – azt javasolta, hogy az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés pénzügyi keretösszegét emeljék meg és hosszabbítsák meg hatályát 2020-ig.

Gyakorlati példák az ifjúsági garancia, illetve az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés konkrét hatásairól:

- A 2012-ben indított és részben az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésből finanszírozott francia *Emplois d'avenir* program támogatott álláshelyeket kíván nyújtani a hátrányos helyzetű területeken élő, alacsony képzettségű fiataloknak. A munkaszerződések 1–3 évre szólnak, és nem kormányzati szervezetek, illetve magánvállalkozások is kínálnak ilyen lehetőségeket. 2016-ban 150 000 fiatal részesült támogatásban.
- Lettországbán a 2015-ben indított, az Európai Szociális Alap által támogatott „*Know and Do*” nevű projekt az önkormányzati szintű megkereső munkát támogatja. Célja a 15–29 év közötti, nem regisztrált fiatalok azonosítása, motiválása és aktivizálása az oktatásba, foglalkoztatásba vagy képzésbe való visszatérésük érdekében.
- Horvátországban az Európai Szociális Alapból származó finanszírozásnak köszönhetően ma tizenegy *életpálya-tanácsadó központ* működik. E központok ingyenes életpálya-tanácsadási szolgáltatásokat nyújtanak – személyes elbeszélgetés és internetes kapcsolat keretében is – minden polgárnak, különös figyelmet fordítva a fiatalokra.

2.2. Befektetés a készségekbe, a kompetenciákba, és a munkaerőpiaci integrációba

A készségek és a kompetenciák kulcsfontosságú befektetést jelentenek. A tudásalapú gazdaságban elengedhetetlen, hogy az emberek a készségek és kompetenciák széles körével rendelkezzenek¹¹. Az ilyen készségekbe és kompetenciákba való befektetés hozzájárul a munkába való átmenet megkönnyítéséhez, az ifjúsági munkanélküliség megelőzéséhez, valamint az innováció, a versenyképesség és a társadalmi méltányosság fenntartásához. Az oktatási rendszereknek jobban kell teljesíteniük, azaz lehetővé kell tenniük minden tanuló – különösen a hátrányos helyzetűek – számára, hogy jó tanulási eredményeket érjenek el. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a tanítás hatékonyságának és minőségének fejlesztése nyomán javuljon a teljesítmény. A jobb oktatás a minőség és a hatékonyság javításának egyaránt elengedhetetlen előfeltétele.

A minőségi szakképzési rendszerek elősegítik a fiatalok számára az oktatásból a munka világába való átmenetet. A válság során különösen a szakképzés és a tanulószerveződéses gyakorlati képzés megfelelően kialakított rendszerei bizonyultak az egyik leghatékonyabb

¹¹ Ez magában foglalja az alapkészségeket (pl. olvasás, matematika), a kulcskompetenciákat (pl. digitális készségek, vállalkozói készségek, idegen nyelvek) és a nem kognitív készségeket (pl. csapatmunka, kritikus gondolkodás).

módszernek az ifjúsági munkanélküliség visszafogásában vagy megelőzésében. Ennek oka az, hogy a szakképzés, a munkaalapú tanulás és különösen a tanulószerveződéses gyakorlati képzés rendkívül hatékonyan tudja biztosítani a munkaerőpiac számára fontos készségeket. Ennek érdekében a Bizottság támogatja a szociális partnerek aktív szerepvállalását a szakképzési ajánlatok minőségének javítása terén, valamint ösztönzi az oktatási intézmények és az üzleti világ közötti partnerségeket. Emellett a Bizottság a tényadatok elérhetővé tétele és a közös prioritásokon alapuló, egymástól való tanulás ösztönzése révén támogatja a tagállamokat oktatási és képzési rendszereik fejlesztésében.

Példák a készségek, az oktatás és a képzés területére irányuló uniós fellépésekre:

– 2016 júniusában a Bizottság elindította az **Új európai készségfejlesztési programot**¹². Ez magában foglal egy olyan intézkedéscsomagot, amelynek célja, hogy több fiatal rendelkezzen magasabb szintű készségekkel, jobban hasznosíthatóak legyenek a meglévő készségek, valamint javuljon a készségek iránti kereslet és kínálat.

– 2013 óta a **Tanulószerveződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége** a tagállamok, a szociális partnerek, a vállalkozások, a szakképzési szolgáltatók és más érdekelt bevonásával törekszik az európai tanulószerveződéses gyakorlati képzés kínálatának, minőségének, hírnevének és mobilitásának javítására. Emellett a Bizottság együttműködik az üzleti világgal annak érdekében, hogy magától értetődővé tegye a vállalkozások és az oktatás közötti partnerséget, mindenekelőtt az **Európai Ifjúsági Paktum** révén, amelyet 2015-ben vezető európai vállalkozásokkal együtt indított azzal a céllal, hogy közös erőfeszítéssel legalább 100 000 új, színvonalas tanulószerveződéses gyakorlati képzési helyet, szakmai gyakorlatot vagy pályakezdőknek szóló állást hozzanak létre. Az Ifjúsági Paktum és a Tanulószerveződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége már több mint 500 000 képzési és munkalehetőséget teremtett a fiatalok számára a vállalatok és más szervezetek vállalásai révén. A tanulószerveződéses gyakorlati képzés és szakképzés lehetőségeinek mennyiségi és minőségi javítására irányuló fellépés mellett a Bizottság szorosan együttműködik a tagállamokkal, a szociális partnerekkel és a szakképzési szolgáltatókkal is a szakképzési rendszerek megerősítése érdekében.

– A **Szakmai Készségek Európai Hete** – amelyet első alkalommal 2016. december 5. és 9. között rendeznek meg – több mint 500 000 fiatal, szülőt, szakembert, munkaadót és szociális partnert ér majd el. Uniós-szerte, hogy reflektorfénybe állítsa a kiválóság és a minőség megvalósításának lehetőségeit a szakképzésben.

2.3. Határokon átnyúló lehetőségek nyújtása és a fiatalok részvételének fokozása

A külföldi tanulás és képzés egyedülálló lehetőséget jelent és új távlatokat nyit meg. Európa gazdaságai szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Ha lehetőséget nyújtunk a fiataloknak látókörük bővítésére, ezzel erősítjük önállóságukat és magabiztosságukat. Új készségekre és ismeretekre tehetnek szert így, és egyedülálló módon tapasztalhatják meg, hogyan tudnak helyt állni a sokféleség és az eltérő környezet kihívásai közepette.

Az **Erasmus+ program** a fiatalok széles köre – ezen belül egyetemi hallgatók, a szakképzés és szakmai gyakorlat résztvevői, önkéntesek és az ifjúsági csereprogramokban részt vevő fiatalok – számára kínál támogatást. A 2014 és 2020 közötti időszakban az Erasmus+

¹² COM(2016) 381 final.

összesen 14,8 milliárd EUR költségvetéssel rendelkeznek, és várhatóan több mint 4 millió fiatal számára nyújt majd támogatást. A nemrégiben készült felmérések kiemelik a program kézzelfogható hatását, különösen a foglalkoztathatóság tekintetében¹³. A mobilitási programokban részt vevő diákok esetében a tanulmányaik bejezése után feleakkora az esélye a tartós munkanélküliségnek, mint a külföldi tanulmányokban vagy képzésben nem részesülők körében. Az Erasmus+ által támogatott külföldi szakmai gyakorlatban részt vevő diákok egyharmada állásajánlatot kap a szakmai gyakorlatot biztosító vállalattól. Az Erasmus-gyakornokok a vállalkozói készség tekintetében is előrébb járnak, mint otthon maradó társaik: tízből egy gyakornoknak már saját vállalkozása van, négyből több mint három tervezi vagy elképzelhetőnek tartja az önálló vállalkozás indítását. Az Erasmus-diákok a problémamegoldó készségek, az alkalmazkodás, a tolerancia és az önbizalom terén is megelőzik a külföldi tapasztalatokkal nem rendelkező társaikat. E készségeket nagy becsben tartják a munkaadók, ugyanakkor alapvető társas és polgári kompetenciáknak is minősülnek.

Egy nyílt és demokratikus társadalomban fontos, hogy az emberek már fiatal korukban aktív polgárokká váljanak. Az aktív polgári szerepvállalás előfeltétele, hogy a fiataloknak lehetőségük legyen a részvételre és nézeteik kifejtésére. A társadalomban való aktív szerepvállaláshoz a fiataloknak meg kell tapasztalniuk, hogy számít, mit csinálnak, és képesek befolyásolni a számukra fontos döntéseket. A Bizottság – a tagállamokkal és az érdekelt felekkel együttműködésben – támogatja az EU ifjúsági stratégiájának¹⁴ végrehajtását. E stratégiának két célja van: több esély és esélyegyenlőség teremtése minden fiatal számára az oktatásban és a munkaerőpiacon, valamint annak ösztönzése, hogy a fiatalok tevékenyen részt vegyenek a társadalomban. A stratégia lényegi eleme, hogy a konzultációra és részvételre is kiterjed: a strukturált párbeszéd 170 000 fiatalot ösztönzött Európa-szerte arra, hogy megosszák az őket érintő szakpolitikákról alkotott véleményüket a politikai döntéshozókkal.

Példák a mobilitás és az önkéntesség területére irányuló uniós fellépésekre:

– Az **Erasmus program**, amely jövőre ünnepli fennállásának 30. évfordulóját, létrehozása óta mintegy 5 millió fiatalot támogatott. A források bővítésének és a képzési útirányok diverzifikálásának köszönhetően a 2014–2020-as időszakban várhatóan további 4 millió fiatalnak nyújt támogatást.

– A fiatalok szerepvállalását ösztönző eszköz, az **Európai önkéntes szolgálat** húsz éve játszik kulcsszerepet a külföldi önkéntes tevékenység ösztönzésében. Az Európai önkéntes szolgálat évente mintegy 10 000 fiatal önkéntest támogat abban, hogy különböző célok érdekében – ifjúsági tevékenységek, a rászorulóknak szociális támogatása, környezetvédelem – munkálkodjanak külföldön.

3. Új lendület az ifjúságba való befektetés érdekében

¹³ A foglalkoztathatóság kérdésével számos tanulmány foglalkozott, többek között az alábbiak: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf
https://www.agence-erasmus.fr/docs/2431_observatoire-n2.pdf
https://www.agence-erasmus.fr/docs/20140425_rapport-final_etude-impact-de-web.pdf

¹⁴ A Tanács állásfoglalása (2009. november 27.) az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről (2010–2018) (2009/C 311/01).

Bár továbbra is folytatódik a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés, nem ülhetünk ölbe tett kézzel. A válság mélyreható következményekkel járt, és az évek óta fennálló tömeges munkanélküliség Európa számos részén hatalmas kihívást jelent. Az EU régóta eredményesen kezdeményez és ösztönöz a fiatalokat támogató szakpolitikákat és fellépéseket. A siker kulcsa a valamennyi szintre, mindenekelőtt a megfelelő kormányzati szintekre és a szociális partnerekre is kiterjedő közös fellépés. A Bizottság az alábbi három intézkedési területen való előrelépés szükségességét emeli ki:

3.1. Jobb esélyek a munkavállalás terén

- **Az európai szemeszter ösztönzi a nemzeti szintű reformokat, és számos tagállam pontos iránymutatást kapott.** A nemrég közzétett éves növekedési jelentésben – amely a 2017-es európai szemeszter első lépése – a Bizottság kiemeli, hogy prioritásként kell kezelni a humántőkébe való befektetést, amely együtt jár a fiatalok foglalkoztathatóságának javításával, valamint a készségeikbe és oktatásukba való befektetéssel.
- **Valamennyi tagállamban biztosítani kell az ifjúsági garancia teljes körű és fenntartható gyakorlati megvalósítását.** Az ifjúsági garancia iránti folyamatos politikai elkötelezettség és pénzügyi támogatás érezteti már a hatását, és kiemelten fontos, hogy az eddigi munka gyümölcsét learathassuk. A teljes körű végrehajtás több tagállamban csak a közelmúltban valósult meg, mivel számos intézkedés nagy horderejű reformok végrehajtását és – a támogatásnyújtás új és ígéretes eszközeinek bizonyuló– széles körű partnerségek létrehozását¹⁵ tette szükségessé. Ahogy Európa számos részén javulóban van a helyzet, sok tagállam számára kulcsfontosságú prioritássá válik az alacsony képzettségű fiatalok megfelelő támogatásának biztosítása. Ehhez könnyebben elérhetővé kell tenni az ifjúsági garanciát, és hatékonyabban kell bevonni a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalokat és azokat, akik nincsenek nyilvántartásba véve az állami foglalkoztatási szolgálatoknál. Arra is szükség van, hogy az ifjúsági garancia megvalósítása érdekében megszilárdítsák az állami intézmények közötti és az érdekelt felekkel folytatott együttműködést, és megerősítsék a partnerek – különösen az állami foglalkoztatási szolgálatok – kapacitásait. A fiataloknak szóló színvonalas ajánlatok biztosítása céljából a minőségi kritériumokat meghatározó, hatékonyabb mechanizmusokat kell bevezetni. Az ifjúsági garancia keretében több figyelmet kell fordítani a tanulószereződéses gyakorlati képzés biztosítására, mivel az ilyen képzés az elfogadott lehetőségeknek csupán 4,1 %-át teszi ki.
- **Növelni kell az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés végrehajtásának finanszírozási forrásait annak érdekében, hogy elősegíthető legyen az ifjúsági garancia megvalósítása a leginkább rászoruló régiókban.** A többéves pénzügyi keret féléves értékelésének részeként a Bizottság javasolta, hogy 1 milliárd EUR-val egészítsék ki az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésre a 2017–2020 közötti időszakra vonatkozóan eredetileg előirányzott összeget. Az 1 milliárd EUR-nak megfelelő forrásokat az Európai Szociális Alap biztosítja majd. Elfogadása esetén e kiegészítő finanszírozás várhatóan mintegy 1 millióval több fiatal számára teszi elérhetővé az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés keretében nyújtott támogatást.

¹⁵ COM(2016) 646 final.

3.2. Jobb esélyek az oktatás és a képzés révén

- **A Bizottság határozottan törekszik a tagállamok közötti együttműködés megkönnyítésére, valamint az oktatási és képzési rendszerekre irányuló reformjaik támogatására.**
A Bizottság továbbfejleszti a tagállamoknak nyújtott támogatását, és 2017-ben az iskolai és a felsőoktatási rendszer korszerűsítését célzó konkrét fellépéseket terjeszt elő, többek között frissített ütemtervet a felsőoktatás korszerűsítéséről, külön kezdeményezést a pályakövetésről, az iskolák és a tanárok fejlesztését támogató ütemtervet, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló ajánlás felülvizsgálatát, valamint a digitális transzformáció oktatás terén való megvalósítását és a digitális készségek és a tanulás elérhetőbbé tételét támogató kísérő intézkedéseket.
- A szakképzésen belül a tanulószerveződéses gyakorlati képzés és a munkaalapú tanulás minőségének, kínálatának, vonzerejének és inkluzív jellegének előmozdítása érdekében a Bizottság előterjeszti a **tanulószerveződéses gyakorlati képzés minőségi keretrendszerét**¹⁶, amelyben minden szintre vonatkozóan meghatározza a tanulószerveződéses gyakorlati képzés kialakításának és megvalósításának alapelveit, ugyanakkor biztosítja a jelentős mértékben eltérő tagállami rendszerekre való alkalmazáshoz szükséges rugalmasságot. A minőségi keretrendszer biztosíthatná az uniós programok (ifjúsági garancia, ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés, Európai Szolidaritási Testület, Erasmus+, Európai Szociális Alap) révén támogatott tanulószerveződéses gyakorlati képzések megfelelő minőségét.
- A Bizottság 2017-ben létrehozza a **tanulószerveződéses gyakorlati képzések keresletalapú támogatási szolgáltatását**, amely az állami foglalkoztatási szolgálatok sikeres, teljesítmény-összehasonlításra alapuló tanulási modelljéből indul ki, és támogatást nyújt a tagállamoknak a tanulószerveződéses gyakorlati képzési rendszerek bevezetéséhez, illetve korszerűsítéséhez. E támogatási szolgáltatás – a bevált gyakorlatok azonosításával és az egymástól való tanulás megerősítésével – egyúttal továbbfejleszti a tudásmegosztást, az együttműködést és a társaktól való tanulást a tanulószerveződéses gyakorlati képzések terén. Különös hangsúlyt kap majd a szereplők konkrét fellépések érdekében történő, nemzeti, regionális és helyi szintű mozgósítása.
- A szakképzés területén a tanulási célú mobilitás a résztvevők és a munkaadó számára egyaránt előnyös. A felmérések¹⁷ szerint a hat hónapnál hosszabb időtartamú mobilitás jár a legnagyobb hozzáadott értékkel a szakmai, személyes és szociális készségek fejlesztése tekintetében. Ma azonban a más tagállamban végezhető tanulószerveződéses gyakorlati képzések többsége rövid időtartamú (72 %-uk 1 hónapnál rövidebb, 21 %-uk pedig 1 és 3 hónap közötti). A Bizottság a tanulószerveződéses gyakorlati képzésben részt vevők mobilitása minőségének és vonzerejének javítására irányuló európai parlamenti felszólításokra reagálva a jelenlegi Erasmus+ programon belül

¹⁶ Ennek kialakítására a Szakképzési Tanácsadó Bizottság 2016. december 2-án elfogadott, „A színvonalas és eredményes tanulószerveződéses gyakorlati képzés és munkaalapú tanulás közös jövőképe” című véleménye alapján kerül sor.

¹⁷ http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-b/gdbk/07/analysis_leonardo_study_en.pdf

ErasmusPro néven új, kifejezetten a hosszú időtartamú (6–12 hónapig tartó) mobilitásra irányuló tevékenység kialakítását javasolja a külföldi szakmai gyakorlatok támogatása érdekében. A mobilitásban való részvétel hatását és minőségét a támogatás szilárd keretrendszere garantálja majd, amely magában foglalja az alapos előkészítést, a strukturált végrehajtást és a megfelelő nyomon követést is. A munkaadókkal és egyéb érdekelttel a Tanulószerződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége és az Európai Ifjúsági Paktum¹⁸ keretében való szoros együttműködés, valamint a szakképzési szolgáltatókkal, a szociális partnerek szervezeteivel, a közvetítő szervezetekkel és az állami foglalkoztatási szolgálatokkal a helyi munkaadók elérése céljából kialakított erős partnerségek biztosítják majd, hogy a vállalatok szélesebb köre álljon készen a szakképzési mobilitásban részt vevő tanulók, mindenekelőtt a gyakornokok fogadására.

3.3. Jobb esélyek a szolidaritás, a tanulási célú mobilitás és a részvétel tekintetében

- A többéves pénzügyi keret felidős értékelése keretében a Bizottság a tanulási célú mobilitás további ösztönzése céljából **az Erasmus+ költségvetésének jelentős, 200 millió EUR-s emelését** javasolta 2020-ig.
- A Bizottság létrehozta az **Európai Szolidaritási Testületet**, amely megszilárdítja majd az európai szolidaritási munka alapjait. E szervezet kapcsolatot teremt a közös szolidaritási projekt érdekében tevékenykedő lelkes és elkötelezett fiatalok között. Az értékes tapasztalatok mellett új távlatokat nyitó és magabiztosságot nyújtó élményekkel gazdagodhatnak azok a fiatalok, akik késztetést éreznek magukban arra, hogy segítsenek másokon, új ismereteket és készségeket sajátítsanak el és fejlesszék önmagukat. E kezdeményezés lehetővé teszi a fiatalok számára a szolidaritás terén lehetőségeket nyújtó európai szervezetek szélesebb körű támogatását. Számos területen – pl. a hajléktalanok étellel és szálláshellyel való ellátása, az erdők megtisztítása, a katasztrófa sújtotta régiók támogatása, a menekültek beilleszkedésének elősegítése terén – járul majd hozzá kiszolgáltatott helyzetben lévő közösségek, illetve a nemzeti és helyi struktúrák szükségleteinek kielégítéséhez.
- A fiatalok polgári szerepvállalásának megerősítése érdekében **a Bizottság felülvizsgálja a 2018 utáni időszakra vonatkozó európai ifjúsági stratégiát**. 2017 folyamán széles körű konzultációkra kerül sor a fiatalokkal és az érdekelt felekkel annak megvitatása céljából, hogy mire összpontosítson a jövőben ez a stratégia. A kulcsfontosságú kérdések közé tartozik, hogy a fiatalok számára több és megfelelőbb lehetőséget biztosítsunk a politikai életben és a demokratikus eljárásokban való tevékeny részvételre. A Bizottság továbbfejleszti és megerősíti a fiatalokkal folytatott párbeszédet és eszmecserét szolgáló eszközeit (pl. az „One Million” nevű kezdeményezést, a „Gondoljuk újra Európát” projektet és a strukturált párbeszédet).
- A fiatalok mobilitása alapvetően fontos az európai öntudat és identitás erősítéséhez. Az Európai Parlament javaslatával összhangban, és az Erasmus program indulásának 2017-ben esedékes 30. évfordulója alkalmából a Bizottság támogatni fogja **a valamilyen oktatási projektben részt vevő fiatalok multimodális mobilitását**. Ez új

¹⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2387>

lehetőségeket nyújt a fiatal generációknak Európa felfedezésére és személyes élmények szerzésére.

4. Következtetések

Az európai ifjúságba való befektetésről szóló közlemény konkrét lépéseket vázol fel annak elősegítése céljából, hogy a fiatalok élhessenek az őket megillető lehetőségekkel a munkavállalás, az oktatás és a képzés terén. Hatalmas kihívások állnak előttünk. Ezek minden tagállamot érintenek.

Csak az EU és a tagállamok széles körű partnerségével és együttes elkötelezettségével valósítható meg a jelenlegi helyzetben szükséges minőségi ugrás. Ez megfelel a 27 uniós tagállam vezetői által elfogadott pozsonyi nyilatkozatban szereplő felhívás szellemének is.

Az elmúlt évek eredményeire építve a Bizottság elkötelezi magát az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal való szoros együttműködés mellett, hogy Európa-szerte több támogatásban részesüljön a fiatalokba való befektetés. Minden szinten szoros együttműködést folytat az egyes tagállamokkal és az érdekelt felekkel, hogy segítse őket erőfeszítéseikben. A Bizottság várakozással tekint az Európai Tanács 2016. december 15–16-i ülése elé, bízva abban, hogy ez biztosítja majd a fent ismertetett három intézkedési területre irányuló ambiciózus kezdeményezések elfogadásához vezető lendületet és eltökéltséget.